

zemlji ni znano, kako važen, kako potreben, kako koristen je bil ta shod? V nejasnost tedenj razmer je posvetil z lučjo neminljivih katoliških načel, boječim je vžgal pogum, neodločnim je pokazal pravo pot, in katoličane je združil s trdno vezjo.

Veselo je vskliko novo življenje pod vplivom prvega slovenskega katoliškega shoda. Požrtvovalni domoljubi so se z vnetim srcem posvetili delu katoliške omike. Vzcveteli so novi družabni organizmi v duševni in gmotni prospeh našega ljudstva.

Pa nove nevarnosti kličejo k novemu delu. Koliko se je izpremenilo od prvega slov. katol. shoda! Nevarnosti, ki smo jih prej slutili, stojé pred nami odkrito, jasno, izzivajoče nas na ponovljeno delo.

Liberalstvo je stopilo iz megle nejasnosti in se je razvilo v radikalno protiversko stranko, ki v boju zoper cerkev ne išče več nobene krinke, ampak se druži očitno z vsemi, ki izpodkopujejo krščanstvo. Nasproti si stojita samo še katoliška cerkev in očitno brezversstvo. Kar je vmes, ne more ostati brez barve, stopiti mora na desno ali na levo.

Ali ni protikatoliško gibanje privedlo do uničujočega boja med narodi, v katerem mora močnejši pokončati slabejšega, do boja, v katerem naš narod slovenski mora propasti, ako se ne poživé večna načela pravičnosti, katerih poklicana varihnja je katoliška cerkev?

Ali ni liberalizem med stanovi vnel onega brezobzirnega, neusmiljenega bojevanja za obstanek, v katerem je brez brambe gospodarsko slabjši, onega boja, v katerem mora shirati slovensko narodno gospodarstvo, ako se ob zadnji uri ne zatečemo k načelom krščanske pravičnosti in jim v javnosti pomoremo do zmage?

Za to tako naporno kot zaslužno delovanje pa je treba združiti vse dobro misleče Slovence, utrditi naše bojne vrste, treba je oživiti med nami složnega duha celokupnosti, kateri je vedno priklil iz katoliških idej, karkoli so prodrle v javnosti.

Človeštvo ob koncu XIX. stoletja, ki je tako bogato najrazličnejših iznajdb in izumov, ne more se veseliti svojega napredka, ako mu je razum otrovan z verskim dvomom, ako mu je srce omrzelo do najvišjih blagrov, ako propadajo celi slojevi, ako v javnosti večni zakoni pravice in ljubezni nimajo veljave. Veliki, bogati, nadarjeni narodi, stoječi na vrhuncu materialne kulture, so propadli, ko so zabredli v oni tok brezverskega mišljenja, v katerega tira nas protikatoliška agitacija.

Neovirano gospodstvo materialnih sil, svobodno nasilje nenravnih načel, očitno za-

ničevanje katoliških nauk — ti so vzroki, ki ovirajo naš napredek.

Zato pa ljudstva povzdigujejo svoje poglede k luči resnice in pravice, ki jim sije iz neminljivih božanstvenih nauk katoliške vere.

Katoliški Slovenci! V velikem, važnem času živimo. Zasijala je doba, ki hoče iz razvalin sezidati novo stajbo krščanske omike.

Katoliška zavest se vzbuja, krepi in raste, in srečnejši narodi, nego smo mi, vidijo v njej poroštvo boljše bodočnosti.

Tudi mi, katoliški Slovenci, ne smemo zaostati. Ona vera, ki jo je Odrešenik sveta prinesel na svet, ima zdravilo tudi za naše rane, ima moč, ki bo utrdila tudi našo slabost.

Ob meji dveh stoletij, izučeni po bridkih izkušnjah, v slutnji prihodnjih viharjev, kličemo Vas torej, katoliški slovenski bratje, na »drugi slovenski katoliški shod«, kateri bo zboroval v Ljubljani drugi teden meseca kimovca tega leta. Natančnejša določila se v kratkem objavijo.

Osrednji pripravljalni odbor je skoro dovršil svoja dela. Sklepi, ki se bodo predložili katoliškemu shodu v potrjenje, obsegajo obširen lep program za složno skupno delovanje vseh slovenskih stanov. Razposlali se bodo naslednje dni v presojo krajevnim pripravljalnim odborom po vseh delih slovenske domovine.

Učenjak in duhovnik, kmet in delavec, trgovec in obrtnik bodo na tem shodu videli, kako se dá skupno in vspešno v lepi slogi delovati za ljudstvo v duhu katoliških načel.

Ob tej slovesni priliki torej, ko se bo ves slovenski narod poklonil in posvetil Zveličarju sveta, ob tem kulturno važnem trenutku, ko si bomo sestavili navodila za delovanje in bojevanje dvajsetega stoletja, na ta odločilni dan prihité v belo Ljubljano zastopniki vseh slovenskih stanov in krajev, da združeni pod vodstvom svojih škofov, zjediniti po načelih in po težnjah, zborujemo Bogu v čast, narodu pa v prid in rast!

Zastava sv. križa naj mogočno vsplapola nad nami! Ime Zveličarjevo naj glasno zažri po slovenski zemlji! Njegovo presveto Srce izlij nad naš narod duha milosti, pravice in ljubezni!

V Ljubljani, na praznik presvetega Srca Jezusovega l. 1900.

Politični ogled.

Državni zbor spi, a med tem deluje ministerstvo pridno s § 14, s katerim si do-

voljuje vse denarne potrebščine. Cesar je zopet sam določil, koliko naj Avstrija in koliko Ogerska doprinaša k skupnim državnim stroškom. Od državnega zbora sklenjeni načrt zakona, po katerem bi bili zastavni listi deželnih kreditnih zavodov in hranilnic prosti rentnega davka, ni dobil najvišjega potrjenja.

Nemški posredovalni jezik nam hočejo vsiliti Nemci. To pa zategadelj, da bi njih sinovi tudi med drugimi narodi lahko dobivali kruh, ne da bi se jim trebalo drugega jezika učiti, in pa, to je skrivni namen, da bi bil tem hitreje pripravljen Prusiji most do morja slovanskega, do sinje Adrije. Vsi nenemški narodi so seveda odločno proti tej drzni zahtevi Nemcev. Slovenci pa odgovorimo na to zahtevo s tem, da damo švabsčini povsodi slovo. Proč z nemškim uradovanjem, proč z nemškimi napisi in pečati, Slovenec piši in govori le slovenski!

V Gradcu bodo priredila katoliška društva povodom 70. cesarjevega rojstnega dne veliko slavnost. Namestnik je prevzel pokroviteljstvo. Prireditelji slavnosti hočejo tudi sodelovanje vojaške godbe, ki je liberalnim in nacionalnim Gradčanom trn v peti.

Na Ogerskem so s 1. julijem odpravili kolek od lepakov, oglasov in koledarjev. V tostranski državni polovici so odpravili kolek od lepakov, in oglasov že v 70. letih, časniški kolek pa lani. Na Ogrskem je bil časniški kolek že več časa odpravljen.

Srbski narod je zares pomilovanja vreden zaradi svojih vladarjev. Med kraljem Aleksandrom in pravoslavnim nadškofom (metropolitom) Inokentijem je nastal razpor. Ministerski predsednik Gjurdjevič je v nekem lizunskem govoru omenil, da je sv. Jurij ubil samo enega zmaja, Aleksander pa že tri, zato zasluži trikrat večje čaščenje, in res srbski narod ga že sedaj časti kakor svetnika. To se je kralju zelo dopalo in dal se je imenovati od lizunov svetega. A metropolitu je bilo preveč take komedije in je pri kralju ugovarjal. Vsled tega sedaj grozna zamera. Razkralj Milan pa, ki se zadnji čas dela neki jako pobožnega, pa v tem slučaju stoji ob strani metropolita in mu izkazuje neomejeno spoštovanje in udanost. Vse je gnjilo!

Iz Rumunije se morajo izseljevati judje. Vlada jih sicer ne sili, a ljudska nevolja proti judom je tam velika, in vladi ta nevolja ljudska ni neljuba. Da bi se le krivonosci k nam v Avstrijo ne priselili!

V italijanski zbornici se je dosegla sprava med večino in manjšino. Volil se je

Prišla je bila k meni na vrt po zeljne sadike, in jaz sem jo podražila: »Minica, torej možila se boš?« Tikala sem jo, ker je bila naša druga sosedka. — In zarudela je, da je bila videti kakor zlahtna roža — in prikimala.

Jaz pa sem se šalila z njo in ji nagajala še dalje — in bogsigavedi zakaj sem ji še rekla pred odhodom: »Minica, zdi se mi, da ga imaš preveč rada. Glej, možje so včasih omahljivi, in Kostnika še niti leto dni ne poznaš! Kolikokrat se je že kje zaroka razdrila. Tudi meni se je tako zgodilo za mladih mojih let.«

Nikoli ne zabim, kako me je pogledalo njeno temno oko, tako plameneče, tako polno očitjanja, kakor bi hotelo reči: »Kaj pa Vi veste, Vi mojega ženina premalo poznate!

Vso neizmerno ljubezen, vse zaupanje do njega, ki mu je bila zaročena, — povedal je njen pogled; — a zinila ni, niti besedice ne na to!

Pobrala je svoje sadike in odhitela kakor plaha srna preko vrta.

Gledala sem dolgo za njo — ko je že ni bilo nikjer več videti. Skoro mi je bilo žal do tega, kar sem djala. Nemara sem užalila rahločutno dekletce. A kljub temu me je nekaka negotova slutnja navdajala, da sem imela prav — in hoté-nehote — dvojiti sem

začela, ali bode Minka srečna s trgovcem Kostnikom.

Premehka je — on pa nagel in vihrav — in — no — le poslušajte, kako je prišlo potem dalje.

Dočim so se vsi, smelo rečem, vsi pošteti prebivalci našega mesteca veselili nove zaroke — bila je nevoljna le trgovčeva strežnica Lenka. Bala se je, da je mlada gospa ne bode marala, da bo šla od hiše — sploh ni mogla že od nekaj ne trpeti, da bi si pridobil kedo Kostnikovo prijateljstvo in pa ljubezen. Ljubosumna je bila, povrh še hudobna — vsaj meni se je taka dozdevala — in jaz imam dobre oči.

V cerkvi je zraven mene v klopi sedela, ko so prvič oznanili novi par. Videla sem, kako je z jeznim pogledom švignila preko tja — na levo stran, kjer je navadno bila Minka — a danes je ondi ni bilo.

Mene je nevolja popadla. Lenka se je zlovoljno nasmehnila — in ko je zapustila cerkev, sem jo pogledala v obraz. Bilo je nekaj hudobno zadovoljnega v njem — in mene se je polastil nekakov nemir — najraje bi šla za njo iz cerkve, in ji rekla: »Lenka, pustite zaročenca pri miru — ne kalite jima sreče!« A premislila sem si; kaj me skrbijo tuje zadeve!

Pri Ribarjevih so vse pripravili za dobro nevesto. Krasno pohištvo je dobila, da so ga s šestimi vozovi komaj zapeljali tja v stanovanje, ki ga je bil ženin določil in najel. Minkina mati je vse razpostavljala in okusno uredila. Dva dni še manjka do poroke. Vse jo pričakuje z veseljem.

Bilo je v soboto okoli 4. ure popoldan. Namenili so obhajati imenitno južino, Minka si je to izprosila ter povabila vse svoje prijateljice, da se od njih poslovijo. Nevesta se je opravila v lepo rožnato obleko, bila je videti kakor angelj.

Kar nekdo hlastno potrka. V sobo stopi ženin Franc, ves razburjen — in nekaka ošabnost mu je bila začrtana na obrazu.

»Kje je Minka?« vpraša srdito, dasitudi je deklica že stala pred njim.

»Minka, povej mi resnico! Ali je res, da imaš napravljene zobe? Hitro povej!«

Deklica obledi. Tiho reče: »Seveda je res! Ali tega nisi vedel France? Ali ti ni nikdo povedal, kako grozovito bolezen sem imela pred petimi leti?« pristavi z negotovim glasom.

Hostnik ne odgovori besedice! Zravna se, kakor bi kdo užalil njegov ponos — potegne zaročni prstan z mezinca, zlat je bil z rudečim zlahtnim kamnom — mrzlo pogleda na mater, ki je ravno prihitela iz druge

nov predsednik Villa, ki uživa tudi pri opoziciji naklonjenost.

Vojska v Južni Afriki. Nihče se sedaj ne zanima mnogo za južnoafriško vojsko, ker je vse pozorno na vznemirljive dogodke na Kitajskem. Sicer pa se vojska v Južni Afriki ni prenehala. Večje bitke ni bilo, skoro vsaki dan pa se naznanjajo manjše praske, pri katerih so enkrat Buri, drugikrat zopet Angleži natepeni. Dne 26. junija je bila bitka pri Lindleyu, Buri so napadli vrsto angleških voz, in so jih Angleži z veliko silo rešili.

Vojska na Kitajskem. Tientsin je osvobojen in tuji rešeni. Čuje se, da so čete veselih došle že tudi v Peking, vendar še vest ni potrjena. Tujcem v Pekingu se godi slabo. Vest, da je bil nemški poslanik v Pekingu 18. junija umorjen, se potrjuje, čeravno se je prej odločno zanikala. Poslanika so napadli kitajski vojaki in bokserji, ko je jezdil s svojimi služabniki iz poslaništva. Potegnili so ga s konja in umorili. Tudi njegovo služabništvo kitajskega rodu so pomorili s sabljami in vrkli trupla v ogenj. Skoro vsa poslaništva so razdejana, le angleško še ne, kamor so prišli tudi drugi poslaniki iskat zavetja. Mnogo tujcev je pomorjenih. Junaško so se obnašali pri pobojih katoliški misijonarji, ki so umirajoče tujce brez strahu za lastno življenje previdevali s svetim poslednjim oljem. V kitajskem cesarskem dvoru pa se je zgodila med tem velevažna sprememba. Princ Tuan se je polastil oseb cesarja in cesarice-vdove ter vso najvišjo oblast združil v svojih rokah.

Dopisi.

Z Dravskega polja. (Več delavcev.) Letos smo postali štajarski Slovenci živahnejši. Imeli smo že celo vrsto volilskih shodov. Skoraj vse shode pa so priredili le poslanci; drugih govornikov bilo je malo ali nič slišati. Radi tega so govori političnega zadržaja, o drugih važnih in prepotrebnih prašanjih, kakor o ljudskem štetju, o zadrugah, o volilni reformi itd. se malo ali sploh nič ne razpravljalo. Ko bi se na vsak shod dobilo dveh ali treh govornikov, bi se ustreglo vsem zahtevam, bi prišli shodi do prave veljave. Za to se bode moralo v bodoče skrbeti. Raji manjše shodov; toda govoriti in razpravljati se mora na vsakem shodu, kolikor toliko, o vseh važnejših točkah našega programa. Dosihdob so se pozivljali le poslanci, da prirejajo shode in nastopajo kot govorniki. Če pa se pomisli, da imamo malo število poslancev, da so tudi

sobe, hoteč videti, kaj se je zgodilo — in reče trdo: »Tu imate prstan nazaj. Žene, ki svojih zob nima, jaz nočem!«

Mahoma se obrne in zgine iz sobe.

Minka je drgetala po vsem telesu. Omahnila je nazaj v naročje svoje matere — in se kakor brez zavestno zgrudila na počivalnik, ki je stal tik stene.

»Oj ti ubogo moje dete«, zaplaka mati in poljublja blede ličice Minkino, njene zaprte oči — ter ji boža temne lasce z obraza. Vročje solze ji kapljajo na deklico in ni našla besed, da bi jo tolažila.

Spominjala se je, koliko je prestala za nje boleznimi — pred petimi leti. Zgornja čeljust se je bila Minki vnela in več ko teden dni ni zatisnila očesa vsled groznih bolečin. Bolezen je sicer ponehala, a revni mladenki je izpadlo zgoraj sprednjih pet zob. Na Dunaj so jo dali za mesec dni — in najspretnější zobozdravnik ji je naredil nove umetne zobe.

Vsi so vedeli za to. A nikdo vsled tega deklice ni zasramoval. Le omilovali so jo, ker je toliko pretrpela. Ščasoma se je pozabilo in nikdo ni govoril o tem, da bi deklice ne ožalostil, tudi mati ne. Še slutili niso, da ženin o tej stvari ničesar ne zna; mislili so, da mora vedeti o nesreči, ki je bila vsemu mestu očita — in da le iz rahlo-

ti vsaj nedeljskega počitka potrebni, ker si vsi svoj kruh z delom služijo, bodedo morali naše zahteve nasloviti na politična društva. V prvi vrsti naj ta prirejajo shode in skrbe za govornike. Vsako društvo pozna osebe svojega okoliša, katere bi bile za sodelovanje sposobne; te si naj dobi!

Poslanci se ne bodo odtegovali, se ne morejo odtegovati. Pri vsaki stvari pa je, čim več sodelavcev, tem bolje, tem več bomo v kratkem času dosegli! Rame poslancev so preslabe, da bi nosile pezo cele agitacije; moči naših poslancev so preslabe, da bi se ves narod le na njih opiral, le na njih zanašal. Treba je sodelavcev. Te pa naj iščejo, izbirajo in vežbajo naša politična društva. To tirjamo in to moramo tirjati od vseh naših političnih društev. Nobenemu ne bomo v bodoče več prizanesli. Vsako je poklicano, da deluje za narod, za domovino.

Iz Hoč. (Slomšekovo slavlje.) Dne 17. junija se je pri g. I. Gselmanu v Hočah zbralo precejšnje število navdušenih Slovencev iz različnih krajev, kakor: iz Maribora, Ptujca, Slov. Bistrice, Ribnice na Pohorju, Ruš, Hajdine, Cirkovc, Šentjanža, sv. Martina pri Vurberku, Slivnice in drugod, da bi slovesno obhajali spomin rojstvene obletnice nepozabnega velikana, knezoškofa Ant. Mart. Slomškega. Ob določenem času pozdravi gosp. predsednik »katol. gosp. bralnega društva« vse navzoče, ki so prišli od daleč in blizu, na kar so priljubljeni pevci »vandroveci« zapeli mogočno »Naprej zastava slave«. Po končanem pesmi povzame velečast. gosp. dr. Ant. Medved kot slavnostni govornik besedo, kateri je kazal v svojem navdušenem ter prepričevalnem govoru velike zasluge slavljenega knezoškofa Slomškega, in kako zasluži v vsakem oziru od mladega in starega, od učenega ter preprostega slavljeno biti on, kateri je bil svitla zvezda na slovenskem obnebu. Po končanem govoru, katerega so vsi z največjo pazljivostjo poslušali ter gospodu govorniku burno ploskali in živio klicali, zapeli so pevci Slomšekovo: »Preljubo veselje, oj kje si doma?« Nato je deklamovalo kmečko dekletko Marija Frangež pesem »Slomšku v spomin« — zložil Anton Umek Okiški, — »Njemu na grob«. — Zopet je sledilo petje in nato je s pravo vneto ter povdankom deklamoval domači g. učitelj H. Preindl — Gregorčičevo pesem: »Kmetški hiši«, iz katere bi naj navzoči spoznali, kako je ravno ona bila zibel največjim našim učenjakom, in kako je ravno ona bila pravo ognjišče našega narodnega prebujenja — ter da še taka ostane. Pevci zapojejo »Slovenec sem«,

čutnosti — ker Minko preveč ljubi, ne omeni ničesar. Istotako Minka.

Kako pozno sta se varali!

Še isti večer dal je trdosrčni Kostnik zapeljati vse Minkino pohištvo nazaj ter ji ga v voze postaviti pred hišo.

Vse mesto je videlo sramoto — in ko so ljudje zvedeli, kaj se jim je zgodilo, obsojali so vsi okrutnost ženino. Morda, če bi premislil le en dan, bi tako ne ravnal — a v razkačenosti svoji ni poslušal ne srca, ne pameti — le svojo jezo in vihravost.

Tisti popoldan je namreč dobil anonimno (brez podpisa) pismo. Notri je bilo zapisano: »Vaša nevesta Minka nima niti jednega zoba svojega, ampak same umetne. Le vprašajte!«

Ko to čita vzkipi mlademu možu gnjev in nevolja. Čutil se je prekanjenega in opeharjenega in studili so se mu umetni zobje.

Ne da bi se pomiril — dirja k nevesti — je niti natanko ne povpraša — le smrtno rani in zapusti.

Kdo je pisal omenjeno pismo, uganili smo vsi. Da ga je Lenka poslala prav zadnji trenutek, je bila natančno prevdarila, ker je le tedaj moglo najhuje razljučiti mladega ženina.

Uboga Minka se od tega dne ni več nasmehnila. Kakor smrtno ranjena cvetka

katerega so slavitelji stóje poslušali ter z burnim ploskanjem odobraval. Na to — dasiravno ne več v programu — nastopi še enkrat dekletko Marija Frangež, ter v svojo veliko pohvalo prav izborna deklamuje Slomšekovo pesem: »Čas«, v kateri se slika, da vse pozemeljsko, čast in slava, žalost in tuga, veselje in radost le nekaj časa trpi — le enega — kreposti in čednosti ter dobrih del nam čas odnesti ne more.

Gospod predsednik se zahvali vsem sodelavnikom pri slavlju, ter upa, da si bodo slavitelji to slavnost globoko v srce vsadili in Slomškega-knezoškofa najbolj s tem slavili, če bodo tudi za njim hodili.

Sedaj je sledila prosta zabava, med katero so pevci marsikatero narodno zapeli. — In ko je prišla ura, da smo se ločili, gojil je mnogi srčno željo, da bi še Hoče videle več enakih veselje — a da bi jih pa videlo tudi več Hočanov, kakor tokrat.

Slavnostni prostori so bili okusno ozaljšani, vsled česar gre gosp. I. Gselmanu ter vrlim kmečkim deklicam hvala, da so se toliko trudili. — Pri vhodu je pozdravljala slavitelje med vencami viseč napis: »Dobro došli« — a nad odrom pa je visela med samimi svežimi rožami Slomšekova podoba, katero so tudi obdajale papeževa, cesarjeva in slovenska zastava. — Pod podobo je bil transparenten napis: »Vse za vero, dom, cesarja«, kateri je zlasti zvečer pri vžgani luči čarobno razsvetljeval slavljenčevo podobo. Znad hiše ste pa plapolali dve veliki zastavi: »cesarska in slovenska«. Druge svetilke na prostem so pa kaj lepo nadomestovali razni lampijoni. — Vreme nas je dopoldan nekoliko strašilo — a popoldne pa je svoj obraz zjasnilo — saj je slavlje veljalo možu, katerega naše slovensko ljudstvo skoraj kot svetnika časti. — Dal Bog, da bi se še po slovenski zemlji letos več Slomškovih slavnostij obhajalo v proslavo njegovega stoletnega rojstnega dne.

—r.—

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Izjava. Povedalo se mi je, da dva slov. lista »Učiteljski Tovariš« in »Slov. Narod« navajata in krivo tolmačita ta-le odstavek iz moje knjige »Jeruzalemsko romanje«: »Najimenitniša in najvišja šola (po našem bi rekli vseučilišče) v Kajri je pri mošeji El-Azhari; pa tu si ne smete misliti velikega poslopja z mnogimi šolskimi sobami, kakor so zdaj

jela je hirati, pljuvati kri — in že za nekaj mesecev so jo pokopali.

Žalosten je bil ta pogreb. Skazati dobri deklici, ki je bila v vsem okraju priljubljena, zadnjo čast, se je kar trlo ljudi.

Za belo krsto je stopala mati, ogrnjena v črno obleko — v nemi žalosti.

Počasi se pomika sprevod po cesti naprej. Ljudje molijo na glas — in zdajci pridejo do trgovčeve prodajalne, mimo hiše onega, ki je imel vso bridkost hčerke, vso nesrečo materino na vesti.

Nehote vse vtihne in pogleda proti Fr. Kostnikovemu stanovanju.

Tudi mati obrne tja svoje oči, vse zarudele od joka. Strese se kakor šiba na vodi — ne more se več premagati — nepopisna bridkost ji jemlje skoro zavest. Povzdigne roko, se zagrozi in glasno zavpije:

»Proklet bodi, nikdar naj ne pride sreča v Tvojo hišo — ti — ti, ki si kriv Minkine smrti!«

Pogrebi postoje. Vse je zazebló do kosti — vsem za trenutek zastalo srce!

Minko so pokopali. Dve leti za njo je umrla tudi mati. Pred smrtjo se je še spravila s Kostnikom in mu vse odpustila.

Kmalu na to se je Kostnik oženil. Vzel je nevesto od daleč nekje — in grozno je